یاد

عکاس تاریخ‌ساز درگذشت

سبحان قلی کهنبانی، عکاس پیشکسوت ایرنا به دلیل نارسایی کلیه در سن ۷۶ سالگی درگذشت. کهنبانی از سال ۱۳۴۱ در خبرگزاری پارس (ایرنا) استخدام شده بود و عکس‌هایش از سال ۵۷ و پیروزی انقلاب اسلامی و دوران دفاع مقدس از ماندگارترین عکس‌های ایران است.

عکس‌های او از سخنرانی حضرت امام خمینی(ره) در بهشت زهرا(س) و پس از ورود به ایران در ۱۲ بهمن ۱۳۵۷ منحصر به فرد و جزو اسناد تصویری تاریخ معاصر ایران است.

علی فریدونی عکاس پیشکسوت ایرنا درباره او می‌گوید: «تصاویری که کهنبانی از انقلاب و دفاع مقدس ثبت کرد نقش مهمی در پیروزی این رخداد تاریخی داشت. تصاویر این عکاس گویای واقعیت روزهای پرالتهاب انقلاب بود. عکس‌هایی که نشان از بصیرت این عکاس در شناخت مناسبات سیاسی زمانه خود بود. کهنبانی متعلق به نسلی است که فداکاری و ایثار در کار را بخش جدا نشدنی از حرفه روزنامه‌نگاری می‌دانست و قبل از انقلاب و بعد از آن تنها هدف او اطلاع‌رسانی صحیح برای روشن شدن افکار عمومی فارغ از مناسبات جناحی و سیاسی بازی بود.»

کهنبانی در آموزش جوانان علاقه‌مند به عکاسی هم نقش مهمی داشت و با سفر به شهرهای مختلف ایران و برگزاری کارگاه‌های آموزشی تجربیاتش را در اختیار جوانان قرار می‌داد.

او در سال‌های اخیر با بیماری نارسایی کلیه درگیر بود ولی همچنان به هنر عکاسی علاقه‌مند بود و با دوربین نگاتیوی دوران جوانی‌اش عکاسی می‌کرد.

سینما

آغاز چهاردهمین جشنواره سینما حقیقت

گروه فرهنگی/ امروز (۲۵ آذرماه) چهاردهمین جشنواره بین‌المللی سینماحقیقت افتتاح می‌شود. تنها جشنواره سینمایی کشورمان که قرار است کاملاً به‌صورت آنلاین یا برخط برگزار شود. علاقه‌مندان، اصحاب رسانه و فعالان عرصه سینمای مستند می‌توانند این دوره از جشنواره را از پلتفرم‌های «فیلیمو»، «نماوا»، «هاشور» و «تیوا» دنبال کنند. این پلتفرم‌ها دارای یک جدول اکران عمومی هستند که مخصوص علاقه‌مندان سینمای مستند است. اما در خانه جشنواره (هاشور) که برای اصحاب رسانه و فعالان عرصه مستند است فیلم‌های دیگری هم نمایش داده می‌شود؛ آثاری از بخش بین‌الملل و برخی از آثار بخش‌های ملی. جدول نمایش فیلم‌ها هم به‌صورت روزانه و هم برنامه هفتگی جشنواره (۲۵ آذر تا ۲ دی‌ماه) در سامانه‌های مختلف روی سایت جشنواره قابل مشاهده است. بلیت‌فروشی در سایت هاشور از روز گذشته آغاز شده و در بقیه سامانه‌ها از امروز همزمان با روز اول جشنواره فعال خواهد بود. قیمت بلیت با توجه به نوع فیلم ۷،۵ و ۱۰ هزارتومان است. برای حفظ امنیت فیلم‌ها امکان نمایش برای مخاطبان خارج از کشور وجود ندارد. علاوه بر بخش مسابقه جشنواره که شامل ۶۷ فیلم،

مستندهای بلند، نیمه‌بلند و کوتاه است، در بخش نمایش‌های ویژه این دوره جشنواره، ۸ فیلم به‌صورت غیررقابتی به نمایش گذاشته می‌شود. در بخش جایزه شهید آوینی که امسال یازدهمین دوره آن برگزار می‌شود و هیأت داوران مجزا دارد ۳۰ اثر به رقابت خواهند پرداخت. این بخش ویژه نمایش و تقدیر از فیلم‌های مستند منتخب حوزه انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و مقاومت در منطقه است. ۱۶ فیلم هم در بخش مستندهای «کارآفرینی» حضور دارند. در این بخش تصویری از افراد کارآفرین و تأثیر مثبت آنها در رونق اقتصادی و ایجاد شغل ارائه می‌شود. اما بخش ویژه این دوره از جشنواره ثبت تاریخی بحران کرونا و نمایش زوایای مختلف آن است. ۲۴ فیلم مستند با موضوع کرونا در این بخش حضور دارند که از این میان ۱۱ مستند به وجوه مختلف از مبارزه کادر درمان با این ویروس پرداخته است. یک فیلم نیز خارج از بخش مسابقه به نمایش گذاشته می‌شود.

آنطور که محمد حمیدی‌مقدم دبیر این دوره از جشنواره وعده داده جشنواره امسال رنگین کمانی از ایران امروز است و آنهایی که می‌خواهند بدانند فرهنگ، آیین‌ها، باورها و اجتماع امروز چه سیمایی دارد، می‌توانند فیلم‌های این دوره را همراه با تصویری متنوع از این گوناگونی ببینند. حضور آثاری از ۶۲ شهر در چهاردهمین جشنواره «سینماحقیقت» انعکاسی است از آنچه ایران امروز تجربه می‌کند. آیین بزرگداشت این دوره سینماحقیقت به یاد و خاطره ۴ استاد این حوزه زنده‌یادان منوچهر طیاب، خسرو سینایی، اکبر عالمی و حمید سهیلی اختصاص یافته است. همچنین قرار است در جریان آیین نکوداشت امسال از مقام استاد کامران شیردل، مهوش شیخ‌الاسلامی و فرشاد فدائیان، سه مستندساز پیشکسوت و برجسته سینمای مستند تجلیل شود. تمام این آیین‌ها هم به‌صورت آنلاین برگزار خواهد شد. روز گذشته حسین انتظامی رئیس سازمان سینمایی در پیامی آغاز به کار چهاردهمین جشنواره بین‌المللی سینماحقیقت را تبریک گفت. در بخشی از پیام انتظامی به این جشنواره آمده است: «فیلم‌های وزین مستند در سایه‌سار هنرمندان اندیشمند، در فرش ارزش‌های ناب انسانی را با تمامی قاب‌های ماندگار خویش، در سپهر معرفت‌جویانه سینمای ملی ایران به اعتزاز درآورده است.»

تئاتر

«ایران» به مناسبت روز پژوهش چالش‌های پژوهشگری تئاتر را در گفت‌وگو با کارشناسان بررسی می‌کند

جای خالی برنامه‌ریزی دقیق و نقشه راه واضح

محسن بوالحسنی
خبرنگار

حوزه پژوهش، حوزه مغفول یا حداقل کمتر مورد توجه واقع‌شده‌ای در زمینه هنر نمایش در ایران است که می‌توانست امروز در شرایطی بهتر و بالنده‌تر ادامه دهد اما به گفته بسیاری از محققان و پژوهشگران تئاتر در ایران، بخشی از ضعف در این زمینه به نظام آموزشی و دانشگاهی برمی‌گردد که نتوانسته است این خلأ و نیاز را پر و تأمین کند. بسیاری از پژوهشگران امروز آن‌طور که خودشان می‌گویند بنابر علاقه شخصی پا در این مسیر می‌گذارند یا سال‌هاست در این مسیر تلاش می‌کنند و سعی‌شان زنده نگه‌داشتن میراث تئاتر گذشته و امروز و رساندن آن به نسل بعدی است. بدون تردید آنچه کشور ما در همه حوزه‌ها، از جمله تئاتر به آن نیاز دارد تحقیق، آموزش و پرورش است و یکی از اضلاع این مثلث توجه جدی حوزه‌های دانشگاهی به این مسأله و از طرف دیگر توجه مدیران فرهنگی به بحث تحقیق و پژوهش چه به لحاظ حمایت مادی و معنوی از پژوهشگران و چه به لحاظ برگزاری مستمر جلسات هم‌اندیشی است که تنها منحصر و مختصر به یک روز ویژه و مناسبت خاص نشود. در گزارش پیش رو با دو نفر از مدرسان و پژوهشگران تئاتر صحبت کرده‌ایم و نظر آنها را در مورد نیازهای موجود در حوزه تئاتر و چالش‌های پیش روی پژوهشگران پرسیده‌ایم.

■ **زود دیر می‌شود**

روح‌الله جعفری، مدرس و پژوهشگر تئاتر یکی از دلایل و نقایص را در حوزه پژوهش تئاتر از دست رفتن منابع و مستندات گذشته به‌دلیل اهمال و کم‌توجهی می‌داند. او می‌گوید: «متأسفانه یا حمیت لازم را نداشته‌ایم یا سهل‌انگاری کرده‌ایم و بخش زیادی از منابع و مستندات را از دست داده‌ایم و این ثبت و ضبط‌ها در دوره‌های مختلف نه از سوی کارشناسان و محققان و پژوهشگران و نه از سوی هنرمندان به وقوع نپیوسته است. با از دست دادن هر عزیزی که در حوزه نمایشی فعالیت می‌کرده است بخشی از تاریخ شفاهی تئاتر ایران از بین رفته است.» جعفری ریشه این اهمال یا غفلت را بها ندادن به پژوهشگر می‌داند و اضافه می‌کند: «پژوهشگر وقتی در این عرصه قصد فعالیت دارد با مشکلات ریز و درشت زیادی روبه‌رو می‌شود و برای دست یافتن به پاسخ سؤالی که طرح می‌کند یا فرضیه‌ای که به‌دنبال جواب آن است، باید گویی چراغ در دست بگیرد و در روز روشن شروع به حرکت کند. اگر نگاهی به کشورهایی که همزمان با ما به عرصه هنرهای نمایشی ورود کرده‌اند کنیم، متوجه می‌شویم که سنت مکتوب کردن و تجزیه و تحلیل کردن و استنتاج وقایع نمایشی و هر آنچه جزو دستاوردهای مثبت و منفی آنها به حساب می‌آید به درازای تاریخ آن فعالیت‌ها در آن کشورها عمق و ریشه دارد. اگر به این حوزه توجه دقیق و کارشناسانه‌ای نداشته باشیم وضع از این هم خراب‌تر می‌شود و باید گفت بسیار زود، دیر می‌شود.» این مدرس و پژوهشگر تئاتر در پاسخ به این سؤال که چگونه می‌شود جلوی این ضرر و زیان را گرفت و اصولا چه راه‌هایی پیش روست، می‌گوید: «در این خصوص باید با یک برنامه‌ریزی بسیار دقیق و نقشه راه کاملاً واضح، آشکار و عملیاتی به سراغ هنرمندانی که در این حوزه نقش‌آفرینی داشته‌اند رفت و در وهله اول دستاوردهای آنها را به‌صورت مصاحبه شفاهی ضبط و ثبت کرد. در گام دوم باید هر آنچه از دوران گذشته به‌صورت پراکنده به ما رسیده، دیجیتالی شود و در سایت‌هایی عمومی در معرض دید علاقه‌مندان قرار گیرد. به‌عنوان مثال اگر در سال ۱۳۰۰ یا ۱۳۳۵ فعالیت نمایشی در پایتخت رخ داده و خبر کوتاه آن در یک روزنامه در آن مقطع منعکس شده با ذکر منبع و اطلاعات دقیق آن، اسکن شود و در اختیار قرار بگیرد. در وهله بعدی مسئولان و متولیان حوزه فرهنگ و هنر به یاری اهالی نشر بشتابند و شرایط لازم برای انتشار مجدد بسیاری از کتاب‌هایی که فقط یک بار چاپ شده‌اند، فراهم کنند و آنها را با قیمت مناسب در اختیار علاقه‌مندان و پژوهشگران قرار دهند و به این ترتیب شرایط تسهیل شود تا مخاطب آگاهی و نگاه بهتری به گذشته داشته باشد.»

روح‌الله جعفری: اگر به کشورهایی که همزمان با ما به عرصه هنرهای نمایشی ورود کرده‌اند نگاهی کنیم، متوجه می‌شویم که سنت مکتوب کردن و تجزیه و تحلیل کردن و استنتاج وقایع نمایشی و هر آنچه جزو دستاوردهای مثبت و منفی آنها به حساب می‌آید به درازای تاریخ آن فعالیت‌ها در آن کشورها عمق و ریشه دارد

منوچهر اکبرلو: به‌دلیل بی‌اعتقادی برخی مدیران به برنامه بلند مدت پژوهش نیز از اولویت خارج می‌شود و به همین دلیل است که به‌عنوان مثال ما حدود ۹ ماه است درگیر کرونا هستیم اما دریغ از اینکه به سفارش مدیران، یک پژوهش در این زمینه انجام شده باشد تا بتوانند براساس آن راهکارهای اجرایی برای تحمل این وضعیت و نگاه به آینده داشته باشند

■ **فرصت از دست‌رفته دوران کرونا**

منوچهر اکبرلو، دیگر پژوهشگر حوزه تئاتر در گفت‌وگو با «ایران» پژوهش در حوزه تئاتر را زیر مجموعه وضعیت کلی پژوهش در ایران می‌داند که از مشکلاتی زیرساختی رنج می‌برد. او می‌گوید: «مدیران معمولا مشکلات را اولویت‌بندی نمی‌کنند چرا که بیشتر درگیر روزمرگی و جلسات درون سازمانی هستند و مباحث در این حوزه به همین دلیل اولویت‌بندی نمی‌شوند. یعنی روحیه آنها بیشتر فردی است و متأسفانه در بیشتر موارد نتیجه تحقیق یا تجربه دیگران بویژه مدیران قبلی را کتمان می‌کنند.» اکبرلو مشکل دیگر در این حوزه را گسستگی ارتباط ما با مراکز پژوهشی در جهان می‌داند و مشکل را این‌طور توضیح می‌دهد: «اگرچه از سویی دائماً آمار نگارش مقالات پژوهشی افزایش می‌یابد و به گفته مدیران در جهان رتبه بالایی داریم اما در حل مشکلات رتبه قابل تعریفی نداریم. به این دلیل که در بسیاری موارد پژوهش‌های انجام شده را تکرار می‌کنیم. به‌دلیل بی‌اعتقادی برخی مدیران به برنامه بلندمدت پژوهش نیز از اولویت خارج می‌شود و به همین دلیل است که به‌عنوان مثال ما حدود ۹ ماه است درگیر کرونا هستیم اما دریغ از اینکه به سفارش مدیران، یک پژوهش در این زمینه انجام شده باشد تا بتوانند براساس آن راهکارهای اجرایی برای تحمل این وضعیت و نگاه به آینده داشته باشند. در حال حاضر زمینه انتشار گزارش‌های تحقیقاتی پژوهشگران نیز وجود ندارد. پژوهش در نهایت وضعیت موجود را توصیف می‌کند و راه‌های رسیدن به وضعیت مطلوب را پیشنهاد می‌دهد. اما بسیاری از مراکز پژوهشی حاضر به انتشار یا مجوز استفاده دیگران از پژوهش‌های انجام شده را نمی‌دهند. گویی که با آنها مانند موارد محرمانه درون‌سازمانی برخورد می‌شود. در حالی که پژوهش باید در اختیار عموم قرار بگیرد تا بشود از آن بهره برد.»

گزارش روز

در دیدار وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی مطرح شد

شهید فخری زاده در هر برگش هزاران حرف نهفته است

گروه فرهنگی/ سیدعباس صالحی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی شامگاه ۲۳ آذر به منزل دکتر «محسن فخری‌زاده» رفت و با خانواده این شهید دیدار کرد. همچنین وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با استاندار قزوین صبح روز ۲۴ آذرماه تفاهمنامه همکاری‌های مشترک فرهنگی، هنری و رسانه‌ای میان این وزارتخانه و استانداری قزوین را امضا کردند.

■ **شهید فخری‌زاده همزمان از دو فضیلت علم و شهادت بهره برد**

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با حضور در منزل شهید دفاعی و هسته‌ای دکتر «محسن فخری‌زاده» با خانواده این شهید دیدار کرد و گفت: این شهید والامقام از دو فضیلت علم و شهادت برخوردار بود.

او گفت: «در معارف دینی علم از ارزش بسیار بالایی برخوردار است. اما ارزش دیگری که در دین اسلام به آن اشاره شده است فضیلت شهادت است، این دو در حوزه معرفت اجتماعی یک زایندگی خاصی ایجاد می‌کند؛ همچون شهید فخری‌زاده.» صالحی در این دیدار با بیان اینکه شهادت این شهید بزرگوار موجب تأثر شدید شد، اظهار کرد: «در معارف دینی اسلام، علم از ارزش بسیار زیادی برخوردار است. اما ارزش دیگری که در دین ما به آن اشاره شده است فضیلت شهادت است که به تعبیر پیامبر(ص) که می‌فرمایند «فَوقَ کل ذی بِرّ بِرّ حَتّی یقتَلُ الرَّجُلُ فِی سَبیلِ اللّهِ»، قله کارهای نیکو است که هیچ چیز با آن برابری نمی‌کند.»

او خطاب به خانواده فخری‌زاده افزود: «قبل از شهادت ایشان، عموم مردم کمتر ایشان را می‌شناختند اما الان کسانی که با این شهید در ارتباط بودند وقتی از او سخن می‌گویند، متوجه ارزش‌های اخلاقی بسیار زیاد وی می‌شوند به نحوی که در هر برگش هزاران حرف نهفته است اما دریغ و افسوس که حضور مادی ایشان از ما گرفته شده است. البته شهادت شهدا یک حیات جدید است. رشته‌های دانش و فناوری بسیار گسترده است و شهید فخری‌زاده در رشته‌های متنوع علمی و فنی فعال بودند. تنوع کار خلاقانه، هنر و تبحر خاصی می‌خواهد و این که در این تنوع

کاری هر کدام را به نقطه‌ای رساندن توانایی ویژه‌ای را می‌طلبد که ایشان از آن بهره‌مند بود. روح آن شهید که اکنون زنده‌تر از گذشته است بیشتر از گذشته به باور مردم کمک خواهد کرد.»

وزیر فرهنگ خطاب به همسر شهید فخری‌زاده گفت: «سخنان شما پس از شهادت ایشان و استقامت و پایداری‌تان در مقاومت اجتماعی بسیار مؤثر بود و نشان داد راه شهدای کربلا و حضرت زینب کبری(س) همچنان پایدار است و جوشش این راه در پایداری پیروان ایشان جریان دارد.»

■ **استان قزوین در حوزه‌های مختلف فرهنگی و تاریخی جایگاه ویژه‌ای دارد**

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در دیدار با استاندار قزوین و پیش از امضای این تفاهمنامه گفت: «استان قزوین در حوزه‌های مختلف فرهنگی و تاریخی جایگاه ویژه‌ای دارد و به‌عنوان یک قطب فرهنگی و هنری به شمار می‌آید. در حوزه‌های مختلف شاهدیم که استان قزوین دارای مفاخر و شخصیت‌های فرهنگی و علمی برجسته در ادوار مختلف تاریخی است.»

صالحی ادامه داد: «استان قزوین در فضای میراث تاریخی و فرهنگی کشور چه از لحاظ تعداد و چه از لحاظ آثار به جا مانده کم نظیر است. این استان پایگاه خوشنویسی جهان اسلام است و در حوزه‌های مختلف مانند نگارگری، موسیقی، ادبیات، شعر و... ممتاز و متمایز است.» او افزود: «با امضای تفاهمنامه همکاری میان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و استانداری قزوین فرصتی برای ادامه اتفاقات خوب در حوزه‌های فرهنگی و هنری در این استان ایجاد می‌شود و این تفاهمنامه نقشه راهی برای اقدامات فرهنگی و هنری خواهد بود.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در عین حال تصریح کرد: «بعد از امضای تفاهمنامه توجه به اجرایی شدن مفاد آن ضروری است و باید نسبت به تحقق موضوعات آن توجه داشت تا چشم‌انداز آینده قابل اعتنا و قابل اتکا باشد. بنابراین با توجه به اهتمام استاندار این استان می‌توان افقی ایجاد کرد تا بتوان به تعهدات این تفاهمنامه عمل کرد.»

شعر

طی احکام جداگانه‌ای از سوی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی صورت گرفت

انتصاب دبیران علمی و اجرایی پانزدهمین جشنواره بین‌المللی شعر فجر

گروه فرهنگی/ با انتصاب دبیران علمی و اجرایی جشنواره شعر فجر از سوی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی تکلیف این رویداد ادبی هم معلوم شد. طی احکام جداگانه‌ای مریم جلالی، شاعر، مترجم و مدرس دانشگاه به‌عنوان دبیر علمی و مصطفی راضی جلالی، شاعر و مدیر دفتر گسترش شعر و ادبیات داستانی خانه کتاب و ادبیات ایران به‌عنوان دبیر اجرایی پانزدهمین جشنواره بین‌المللی شعر فجر منصوب شدند. بنابر خبر روابط عمومی ارشاد، در بخشی از حکم سیدعباس صالحی برای انتصاب دبیر علمی این جشنواره آمده: «نظر به پیشنهاد معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و خانه کتاب و ادبیات ایران و با توجه به سوابق و تجارب ارزنده شما در عرصه شعر و پژوهش‌های گرانسنگ ادبیات فارسی به موجب این حکم به‌عنوان «دبیر علمی پانزدهمین جشنواره بین‌المللی شعر فجر» منصوب می‌شوید.» صالحی سپس اظهار امیدواری کرده که این دو دبیر بر اساس وظایف مندرج در آیین‌نامه جشنواره و در تعامل مؤثر با دبیرخانه جشنواره اقدامات لازم را جهت برپایی هرچه بهتر این رویداد ادبی انجام بدهند. اما در متن وزیر ارشاد خطاب به دبیر اجرایی جشنواره بین‌المللی شعر فجر نیز آمده: «نظر به سوابق ارزشمند جنابعالی در عرصه‌های فرهنگی، بویژه در برگزاری جوایز ملی ادبی به موجب این حکم به‌عنوان «دبیر اجرایی پانزدهمین جشنواره بین‌المللی شعر فجر» منصوب می‌شوید. امید است با استعانت از خداوند متعال و تعامل با استادان، شاعران ارجمند و هیأت علمی، در برگزاری شایسته این رویداد بزرگ موفق و مؤید باشید.»

برای آشنایی بیشتر با مریم جلالی بد نیست بدانید که وی فارغ‌التحصیل مقطع دکتری زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه فردوسی مشهد است؛ افزون بر عضویت در هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی، او عضو رسمی انجمن ترویج زبان و ادب فارسی و نیز هیأت علمی و هیأت داوران جایزه ادبی پروین اعتصامی و جشنواره بین‌المللی شعر فجر بوده است.

طی پانزدهمین دوره جشنواره شعر فجر آثاری که سال گذشته به زبان فارسی و با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر شده باشند در گروه‌های شعر بزرگسال، شعر کودک و نوجوان درباره شعر ارزیابی می‌شوند. طبق روال سال‌های گذشته برگزیدگان این دوره هم زمستان و طی برپایی مراسم اختتامیه معرفی و تجلیل خواهند شد. بزودی جزئیات بیشتر درباره چگونگی شرکت در این رویداد ادبی طی فراخوانی اعلام خواهد شد.